

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LIJUDSTVA

ŠTEV. 21

LJUBLJANA, DNE 20. MAJA 1937

LET 10.

Jože Rozman:

Oživljenje gospodarstva in delavstvo

Ze nekajkrat so naši domači pa tudi drugi časopisi ugotovili, da se gospodarske razmere v svetu in tudi pri nas zboljujejo. Tako bi mogli sediti tudi iz poročil, katere izdaja ljubljanski OUZD. V zadnjih statističnih izkazih namreč ugotavlja, da je število zaposlenega delavstva v stalnem porastu in napram prejšnjim letom znatno više. Prav tako objavlja, da dejanska dnevna zavarovana mezda nič več ne pada, marveč da zadnje mesece celo narašča. Tako se je napram 1. 1935 dvignila za 0.17 Din.

S tem pa seveda še ni mogoče trditi, da so se izboljšale življenske prilike in da se je dvignila življenska stopnja delavstva. Oživljenje gospodarstva je namreč prineslo s seboj tudi **znatno zvišanje cen življenskih potrebščin**. Ze od junija lanskoga leta dalje je bilo čutiti rahlo naraščanje cen, katero je bilo od septembra dalje vedno bolj občutno. Na podlagi statističnih podatkov smo mogli ugotoviti, da je od septembra lanskoga leta do letošnjega marca poskočila cena pri 200 artiklih za celih 19%. Najmanjši znesek mesečne potrošnje za delavca samca se je dvignil od septembra 1936, ko je znašal 736 Din, na 774 Din v marcu 1937, to je za 38 Din ali za 6%.

Pri vsem tem je znano, da je pred kratkim velik del delavstva doživel precejšnje znižanje plač. Znižanje plač pa se nadaljuje tudi na drug način. Novi delavci se sprejemajo v delo z znatno nižjimi mezdam, kot jih imajo že zaposleni delavci. Tudi to nam nedvomno potrjujejo številke. V novoletni številki »Delavske Pravice« smo ugotovili število delavcev, kateri imajo plače pod in nad 25 Din dnevno. To razmerje se je v zadnjem času zopet znatno izpremenilo in to v škodo delavcem. Pred kratkim je ljubljanski OUZD ugotovil, da zaslubi 40.250 delavcev ali 50.58% nad 24 Din dnevno in 39.370 delavcev ali 49.42% pod 24 Din dnevno. Tako bi s primerjavo številk iz novoletni številke »Delavske Pravice« bila slika naslednja:

Leta 1932 je bilo zavarovanih pri OUZD 59.997 delavcev (73%), ki so zasluzili nad 25 Din dnevno, v letu 1936 se je število tega delavstva znižalo na 52.712 (66%), v letu 1937 pa navaja statistika, da je to število znašalo le še 40.250 delavcev ali 50.58% vseh zaposlenih delavcev. (Priporočiti je treba, da je OUZD vzel sedaj za podlago mezo 24 Din in ne 25 Din, kar pa seveda prave slike bistveno ne izpremeni.)

Z zaslужki pod 25 Din dnevno je bilo leta 1932 pri OUZD zavarovanih delavcev 21.879 ali 23%, v letu 1936 je porastlo to število na 36.028 ali 40%. Po najnovejših podatkih pa znaša število tega delavstva že 39.330 ali 49.42%.

Iz tega moremo zaključiti, da za delavstvo poleg tega, da so nekateri dobili skromno zaposlitev, katere zasluk ſim seveda še zdake ne zado-

Nova uredba o sanaciji pokojninskega zavarovanja bratovskih skladnic

Celih šest let so se delavske strokovne organizacije trudile dokazati odločajočim činiteljem vso nevarnost, ki je pretila pokojninskemu zavarovanju naših rudarjev in kovinarjev. Nešteji javni shodi, intervencije in vloge so o tem vprašanju romale v Belgrad. Po večletnih brezuspešnih prizadevanjih smo dobili uredbe za sanacijo pokojninskega zavarovanja, katere pa spričo odpora od strani velikih inozemskeih podjetij na jugu naše države niso dale dovolj potrebnih sredstev za rešitev tega vprašanja. Šele letos, ko je zavarovanje stalo že na robu propada, se je posrečilo upogniti tudi inozemska rudarska podjetja, da so postala na delno obdavčitev svoje produkcije. S tem je bila podana možnost, da vlada izda novo uredbo. To uredbo je ministriški svet že odobril.

Prispevki v osrednji fond za sanacijo pasivnih bratovskih skladnic se bodo stekali iz 1/4% doprinosov od vrednosti podanih ali pa v samem podjetju za predelavo uporabljenih rudarskih, odnosno topilniških proizvodov, ki jih plačajo vsa ona rudarska, odnosno topilniška podjetja, ki spadajo pod dolžnico rudarskega zakona. Teh doprinosov pa ne bodo plačevala podjetja, ki prodajajo ali pa v svoje svrhe uporabljajo marmor, cementni lapor, magnezit, gips, mlinške kamne in infuzorno zemljo.

2. Rudarski socialni doprinosi, ki se plačujejo iz prometa antracita, premoga, koksa, in sicer pa kopanje premoga in antracita (rovni premog) 19 dinarjev za tono, za velikost zrn od 10 do 30 mm 20 dinarja za tono, za velikost zrn nad 30 mm 40 dinarjev za tono, na premog za industrijo cementa 2 dinarja za tono. Na koks: za industrijo in metalurške namene, za ostale svrhe 40 dinarjev za tono. V dvomilijih slučajih o vrsti premoga je mero-

šča, da bi z njim mogli vsaj primerno živeti — **to oživljenje gospodarske delavnosti ni prineslo nobenega izboljšanja**. Pač pa je iz tega razvidno, da v kolikor so mogli delavci dobiti zaposlitev, gre ta na račun znižanja plač zaposlenim delavcem. To je nepobitno dejstvo!

Ta ugotovitev nikakor ni razveseljiva. Treba pa je to vedeti, da si ne bi kdo domisljal, da je na delnem zboljšanju gospodarskega položaja že dobilo vsaj skromen delež tudi delavstvo. Delavske mezde so danes nižje kot so bile v letih najhujše krize. In prav v ta čas je padla določitev najnižjih delavskih plač. Delavstvo čaka jo še vroči mezdn boji, če bo hotelo doseči svoj delež pri oživljenju gospodarske delavnosti. Zato morejo biti oblastveno določene najnižje plače samo obramba v skrajni sili tam, kjer so bile dosedaj še nižje. Človeka vreden in stanu primeren zasluk pa si bodo morali delavci priboriti v odprtih in svobodnih borbi pod vodstvom svoje strokovne organizacije.

dajno za odločitev ministrstvo za gozdove in rudnike. Teh doprinosov pa ne bodo plačevale državne in od države podpirane prometne ustanove in plinarne.

3. Doprinos 1/4% od vrednosti prodanih proizvodov, ki ga plačajo rudarska in topilniška podjetja v dravski banovini, kakor tudi ostala rudarska podjetja za premog, prodan na področju iste banovine. Ta doprinos služi za kritje dodatkov za pokojnino starim upokojencem, ki so bili upokojeni pred 1. januarjem 1925 na področju dravske banovine, in od oseb višjega pokojninskega sklada po zakonu z dne 22. februarja 1922 napram upokojencem pokojninskega zavoda za zasebne nameščence v Ljubljani, osrednjega zavoda za zavarovanje delavcev v Zagrebu in humanitarnega sklada železničarjev v Zagrebu. Ta doprinos lahko minister za gozdove in rudnike zniža po potrebi in na predlog Glavne bratovske skladnice v Ljubljani.

4. Premoženje bivšega pokojninskega-pokrajinskega sklada s stanjem 1. januaria 1935, ki je prešlo po čl. 9 o ustavovitvi osrednjega sklada za sanacijo Glavnih bratovskih skladnic z dne 4. marca 1935 na Glavno bratovsko skladnico v Ljubljani in ki se sedaj lahko uporabi v roku najmanj 5 let za kritje dodatkov pokojnini starim upokojencem iz obvez bivšega pokojninsko-pokrajinskega sklada, odvajajoč od vsakoletno vporabljenega zneska do 5% za izredne podpore starim upokojencem.

5. Dopolnilni doprinos, ki ga bo odmeril glavni upravni odbor Glavne bratovske skladnice v Ljubljani na premogokope v dravski banovini v sorazmerju vrednosti prodanega premoga, v kolikor sredstva iz točke 3. in 4. tega člena ne bi zadostovala za kritje dodatkov pokojnini starim upokojencem iz obveznosti bivšega pokojninsko-pokrajinskega sklada. Temelj za izračunavanje doprinosov iz točk 1., 3. in 5. prejšnjega odstavka se določa od vrednosti proizvoda na isti način, kakor se vrši odmera davka na poslovni promet, podjetja pa morajo vse doprinoze zabeležiti v račune istotako, kakor zabeležiti v račune istotako, kakor zabe-

ležijo davek na poslovni promet. Podjetja so nadalje dolžna, da vsakega 15. v mesecu prijavijo svoji bratovski skladnici promet v preteklem mesecu in pošljejo predpisane doprinoze. Rudarsko-socialni doprinosi na uvoženi antracit, premog in koks bodo pobirale carinarnice pri carinjenju. Za domači premog bodo pobirale prispevke Glavne bratovske blagajne od samih producentov. Rudarsko oziroma topilniška podjetja, ki plačujejo doprinos odstavka prvega, točka 1. tega člena, ne bodo plačevale doprinosov iz točke 2. istega odstavka. Doprinos iz odstavka prvega, točka 1. tega člena se bo plačal na končni prodan proizvod rudarskega, odnosno topilniškega podjetja. V tem slučaju se ne plača ta doprinos za predelani rudarski, odnosno topilniški proizvod, niti za uporabljeni proizvod pri predelavi. V kolikor se rudarski, odnosno topilniški proizvodi predlujejo v istem podjetju v proizvode, za katere ni treba plačati doprinosova iz odstavka 1., točka 1. tega člena, se bo plačeval ta prenos na predelan rudarski, odnosno topilniški proizvod po tržni vrednosti.

V zelo okrnjeni obliki smo s tem dobili nazaj »Pokrajinsko-pokojninski sklad«. Sredstva, katera se bodo zbrala na podlagi navedenih obdavčitev naše rudarske in topilniške proizvodnje, bodo znašala letno ca. 13 milijonov dinarjev. Že sedaj je pokojninsko zavarovanje naših brat. skladnic pasivno za 4 milijone dinarjev letno. Ta znesek pa se bo tekom let še zvišal. Poleg tega bodo v sličen položaj prišle v doglednem času tudi bratovske skladnice na jugu države. Tako bo to ravno za sproti — za rezerve, katere mora imeti vsako solidno zavarovanje, po vsej verjetnosti ne bo nič ostalo.

Zato je bilo na anketi v marcu t. I. ki se je vršila v Belgradu, prav poddarjeno, da za popolno sanacijo pokojninskega zavarovanja ta sredstva ne bodo zadostovala. Vendar spričo razmer in položaja, v katerem se nahajamo, je to korak naprej. Delati pa bo treba na tem še dalje, da dosežemo popolno sanacijo rudarskega in kovinarskega pokojninskega zavarovanja.

Pogodbo »o delu in pomoči bo Francija ratificirala

Casopisje poroča, da bo Francija v najkrajšem času ratificirala konvencijo »O delu in pomoči«, katera je bila sklenjena med obema državama leta 1932. Poleg tega bo Francija dovolila zaposlitev 15.000 jugoslovanskih delavcem.

Kakor je »Delavska Pravica« od 1. januarja t. I. že poročala, je ministrstvo za socialno politiko, odsek za varstvo izseljencev, na intervencijo JSZ, naj ob priliki trgovinskih pogodb z Jugoslavijo in Francijo pokrene potrebne korake, da se konvencija ratificira, odgovorilo, da so bili v tem po-

gledu narejeni vsi potrebni koraki. Tako bomo končno le prišli do izvajanja za naše rudarje-izseljence tako važne konvencije. Ni to nobena usluga delavstvu, marveč trda dolžnost domovine, da zagotovi svojim izseljencem skromne pokojnine, da jih bodo mogli v miru uživati. Ker velika večina izseljencev ne bo ostala v Franciji, pač pa se vrnejo v domovino, se bo z izvajanjem te pogodbe povečal tudi dotok denarja, kar je spričo gospodarskega stanja naše države tudi velikega važnosti.

*

Strokovna zveza gradbenega in opekarskega delavstva

Vič-Brdo. V zadnjem času si na vso moč prizadeva nekdo, da seje med nas delave razdor in sovraščo. Nekateri mu celo nasedajo, misleč, da se nas lahko kar čez noč prebarva. Se pač ne zavedajo tisti omahljivci ali pa nočejo razumeti, kar jin naši strokovni funkcionarji na vsakem sešteku ali kjerkoli dovolj jasno povedo o poslovanju J. S. Z.

Ni še minulo leto. V tem času ni še nihče pozabil, kakšne mezde so bile na opekarnah in kako so se te na nekaterih opekarnah izplačevala. Vrh uvega pa še grožnje, ki smo jih morali poslušati od predpostavljenih. Za vsak nepravilen korak v tovarni so ti grozili z redukcijo.

Smo v mesecu maju, v času prebujenja. Ko ti stvarstvo samo daje razumeti: koplji in sej, da boš v jeseni žel. Pa se ti dobijo, ki se ne samo skrivajo za hrbiti borečih, še celo razdirajo in prihajajo na dan z raznimi frazami: »češ J. S. Z. hodi okrog naših g. podjetnikov v rokavicah«, »da organizacija J. S. Z. ni borben«.

Dragi tovariši. Tudi kdo izmed nas lahko kriči na govorniškem stolu o bajonetih, bombah, dinamitu itd., a kam privedejo dejanja, ki se s takimi sredstvi vrše, naj vam povejo tisti tovariši, ki so v letih 1914–1918 bili navzoči v Karpatih, ob Soči in drugod. smo organizirani v JSZ; toda premalo se zavedamo, da smo krščanski socialisti, da so naši ideali tisti, ki jih je Kristus učil. smo za nov družbeni red, toda ne za takega, ki si ga mislijo naši nasprotniki s »kanonice ustvariti.«

Vrhnika. Pri nas ni sedaj delavstvo ves tako zaposleno, kot je bilo pred leti. Ni pa vsled tega nič manjše potrebe po strokovni organizaciji. Tu imamo obrat, v katerem se večkrat dogajajo nesreče, v zadnjem času tudi ena smrtna nesreča. To vse radi tega, ker ni nobene varnosti, pa tudi delavstvo se naj zaveda svojih pravic, katere bo pa uveljavilo potom svoje delavske organizacije. Zato velja poziv delavstvu, da vstopi v organizacijo in si potom nje izvije primerne življenske razmere.

Strokovna zveza rudarjev

Zagorje. Strokovna zveza rudarjev Zagorje sklicuje sestanek za nedeljo dne 23. maja ob 9 dopoldne v Zadružnem domu. Vse člane vabimo, da se tega sestanka v polnem številu udeležte. Ker je 20. maja obravnava za kolektivno pogodbo apneničarskega delavstva, se bo o poteku te poročalo tudi v nedeljo. pride zastopnik centrale. Na dnevnem redu bo tudi poročilo o skupščini Glavne bratovske skladnice v Ljubljani in o novi sanaciji, katero je min. svet odobril. Tovariši, udeležite se polnoštevilno članskega sestanka.

Strokovna zveza kovinarjev

Pozivamo predsednika Z. Z. D. na Jesenicah, naj pove, odkod ima toliko moči, da grozi posameznikom, da bodo zleteli iz tovarne, če se organizirajo pri strok. skupini kovinarjev J. S. Z. na Javoriku in ne pri Z. Z. D. Jesenice. Take grožnje delavcem ne delajo strahu, ker so jih že vajeni iz časov socialistične diktature. Če misli g. predsednik s takimi grožnjami pridobivati člane, se moti, ker bomo za vsak tak slučaj pokrenili potrebne korake, da pride stvar na jasno. — Strok. skup. kovinarjev J. S. Z. — Javornik.

Strokovna zveza tekstilnega delavstva

St. Vid nad Ljubljano. V nedeljo, dne 23. maja, ob 9. uri dopoldne se bo vršil v prostorih gostilne »Jager« širši članski sestanek za delavstvo »Stora«, plačilnico Gameljne in Beer-Hribernik, Brod.

Sestanek je velike važnosti, zato se članstvo opozarja, da se ga polnoštevilno udeleži. Na sestanku se bodo obravnavala vprašanja, ki teže našega delavca.

Tovariši(ce), čas je že, da se postavimo na branik svojih pravic in se zavedamo delavskih dolžnosti. Le v skupnosti je moč in rešitev. Govori zastopnik JSZ iz Ljubljane.

Strokovna zveza kemičnega delavstva

Domžale-Količev. V nedeljo, dne 23. maja, bo ob pol 14 ožji sestanek članov strok. skupine kemičnih delavcev Količev (Marks) in sicer v prostorih gostilne Andreja Kovača »Pri Kebruc« v Domžalah. Vsi in točno. pride tovariš Žumer iz Ljubljane.

Zasedanje glavne skupščine bratovskih skladnic

V četrtek, 13. maja, je v Ljubljani v dvorani Delavske zbornice zasedala glavna skupščina bratovskih skladnic. Dnevni red skupščine je bil zelo obširen, ker že nekaj let sem ni bila sklicana. Tako so bila podana poročila glavnega upravnega odbora in nadzorstva o vseh panogah zavarovanja za leta 1934, 1935, 1936. Izvoljen je bil nov upravni odbor, v katerega je bil nov naših delegatov izvoljen tov. Noč Albin z Jesenic. Delavska delegacija se

je v sredo, 12. maja, sestala na predkonferenco in sestavila enotno kandidatno listo. Prav tako je proučila razne predloge, kateri so bili v pogledu sprememb pravilnika in drugih vprašanj, ki se tičejo zavarovanja, predloženi skupščini. O predlogih, ki so bili stavljeni od strani delavske delegacije glavni skupščini, kakor tudi o njenem poteku bomo obširnejše poročali prihodnjič.

Delodajalci k »Uredbi o minimalnih mezdhah«

Na zadnji plenarni seji Zbornice za TOI je imel po poročilu »Trgovskega lista« od 28. aprila 1937 daljši referat o minimalnih mezdhah in kolektivnih pogodbah zbornični svetnik g. A. Krejči. Med drugim je ugotovil tudi tole:

Večina industrijskih podjetij ima danes čezmerno število delavcev, ki presegajo včasih tudi za 20% potrebovno število delavstva. Dostikrat se zaposlujejo ljudje

bolj iz usmiljenja, kakor pa iz potrebe. Ti ljudje to čutijo in zato se ponujajo za vsako ceno. Ce bi se morale tudi tem ljudem izplačevati minimalne mezde, potem boda gotovo skoraj vsi odpuščeni. To pa gotovo ni namen uredbe in zato bi se moral to upoštavati. (Podčrtalo uredništvo.)

Za kogale neki je bila potem izdana uredba o minimalnih mezdhah?

Viničarji

Pravica je zmaga

Tudi v zadnjem času so se še vedno naprej vršile viničarske komisije, v nekaterih slučajih tudi sodne obravnave. Uvidnejši vinogradniki so plačali, oziroma se obvezali plačati zahteve viničarov že na komisijah, dočim so se nekateri ponosnejši nerazsodneži podajali v tožbe, pri katerih so po vrsti izgubili; pravica je zmagovala.

Tako je med prvimi plačal viničarju Pučko Jožefu iz Hermancev (Sv. Miklavž pri Ormožu) njegov bivši gospodar 100 dinarjev kot odškodnino za kromo, ki jo je pripeljal s seboj, brez vseh nepotrebnih komedijc že na viničarski komisiji.

V drugem slučaju je g. Alojz Zavratnik iz Ljutomeru plačal svojemu bivšemu viničarju Strmšek Alojzu 200 Din na viničarski komisiji, ter se zavezal dati še 100 kg krompirja in en polovnjak grozdnih tropin.

Enako je tudi v tretjem slučaju šlo brez tožbe. Viničar Zadravec Andrej od Železnih vrat pri Ljutomeru dobi od svoje delodajalke, lastnike vinograda, mestne hranilnice mariborske, 500 Din dolgujoče nagrade. Ta zadeva niti ni prišla pred viničarsko komisijo, marveč se je vse uravnao med viničarjem in bivšim zastopnikom lastnike vinograda kar v pisarni viničarske Zveze v Ljutomeru.

Vse dolgotrajnejše, pa tudi drage, so bile poravnave naslednjih:

v prvem slučaju med vinogradnico gđ. Puconja Marijo in viničarko Šut Franciško, sedaj stanujočo v Stročji vasi pri Ljutomeru.

Na svoječasni viničarski komisiji se je vinogradnica odločno postavila na stališče, da sploh ničesar ne plača, ker da ni nič dolžna. Da bi to svojo trditev še pravno sigurno utemeljila, je privedla na viničarsko komisijo skoraj cel tucat prič, od katerih pa nobena ni vedela kaj bistvenega pričati v prilog vinogradnicu. Ker na viničarski komisiji ni gospodarica hotela nobene viničarkine zahteve priznati, je moralta vložiti tožbo pri sodišču, kjer je zmagala za celo vsoto 677 dinarjev. Da bi pa vinogradnici tega ne bilo treba plačati, je takoj vložila zoper viničarko protitožbo za neka manjkajoča jabolka i. dr., katerih pa dejansko ni bilo niti četrstotine tega, kolikor je vinogradnica trdila, radi česar je zadnja tudi to tožbo izgubila. Viničarki mora plačati vse, razen tega pa še stroške dveh odvetnikov in sodne takse, kar bo vse skupaj znašalo blizu poldrug tisoč dinarjev. Šele na tem »pogorišču« se je vinogradnica začela zavedati svoje nerodne visokosti, da se eni viničarki ne da, ter je viničarko prišla prosi za odlog plačila in rubežni. Da bi na viničarski komisiji viničarki nudila vsaj 400–500 dinarjev, pa bi bila »kratka sprava« dokaj cenejša. To smo priobčili vinogradnikom v svarilo, kako se ošabna visokost rada maščuje.

Enako kakor v prej navedenem primeru se je pripetilo tudi oskrbniku Admontskih posestev pri Ljutomeru – le da tukaj ne ravno vsled ošabnosti, marveč bolj iz radovednosti – »kaj bo sodišče ukrenilo«. Sodišče pa je na podlagi zakona razsodilo, da mora dobiti bivši viničar Rubin Jožef 12 centov krme in 8 kub. metrov drv, kolikor je pač pripeljal ob vseh pred 22 leti s seboj. Sedaj pa je ta

recimo radovednost – storila, da mora oskrbnik plačati še sodne in odvetniške stroške. Oskrbnika sta baje v to riskantnost nagovorila druga dva oskrbnika, — da bi mu vsaj sedaj tudi nekaj doplačala. Nič bolje ni odrezač vinogradnik g. Jureš iz Križevcev pri Ljutomeru. Po dolgem prerekanju je viničarju na viničarski komisiji nudil za od viničarja zahtevani znesek čez 500 Din le 50 kg kromirja. So diše pa je bilo mnrena, da viničarju pri pada nekaj več kakor »dva košča krompirja, pa je razsodilo, da mora dobiti viničar Pučko Franc 400 Din, vinogradnik pa še plačati sodne in odvetniške stroške.

Polni dve leti skoraj je tekla tožba Vrbnjaka Francu, viničarju iz Kapele, napram vinogradniku gosp. Hraščevu iz Hrabonoš in konec je bil tak, kakor smo pričakovali. Viničar je prodrl: dobi 400 dinarjev v gotovini, 150 kg krušnega zrna in 150 kg krompirja. Neprevidni delodajalec mora tedaj plačati dvakratno vrednost vsega navedenega in tožbeno stroške, kar ni treba še posebej naglašati.

Da bi vsaj v bodoči vinogradniki raje z denarjem, katerega tako lahko miselno zmečejo v stran, viničarjem zvišali tako sramotno nizke plače! Ako bo siromašni viničar bolje plačan, se bo laže preživel, bo z večjim veseljem delal – bo pa tudi manj natančen pri izterjevanju svojih zakonitih pravic. Viničarji – prisiljeni vsled naraščanja cen živiljenjskih potrebsčin – nujno zahtevajo zvišanje plač. Vinogradnike opozarjam, naj to še ob pravem času izvedejo!

Iz centrale

Članom Posmrtninskega sklada Strokovne zveze viničarjev sporočamo, da je umrla članica Vrabel Katarina iz skupine Sv. Miklavž pri Ormožu, stara 68 let. Svojcem se je izplačalo 500 Din posmrtninske podpore. Radi tega slučaja, da nadoknadimo okrnjeno rezervo, bomo prihodnji teden razposlali članom položnike za plačilo rednega in izrednega prispevka, torej za 67+68 slučaj. Prosimo člane, da čimprej mogoče vplačajo! — Blagajnik.

Vabilo

na

redni letni občni zbor

Prve delavske hranilnice in posojilnice, r. z. z. o. z. v Ljubljani, ki se bo vršil v nedeljo, 30. maja 1937, ob 10. dopoldne v uradnih prostorih na Miklošičevi cesti št. 22/I., s sledenjem dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1936.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki vsej javno sklepa ne glede na število navzočih članov.

ODBOR.

Slovaško pismo

II.

Bratislava, konec aprila 1937.

To pot naj Vam opišem splošen položaj in pogled na organizirano stanje delavstva v naši republiki ter s posebnim ozirom pri nas na Slovaškem. Krščansko socialno delavsko strokovno gibanje je pri nas zelo razbito. Imamo »samo« pet strokovnih central. Čehi imajo dve centrali, eno v Pragi, drugo v Brnu. (Te so v sklopu ljudske stranke Šramek!) Dalje deluje samostojno krščansko-socialno strokovno združenje v Brnu (Curikove). Ta organizacija je najstarejša krščansko-socialna strokovna zveza v naši republike in sega nje postanek v isti čas kot Vaše JSZ. Ker ni bila ta organizacija na Moravskem došla zvesta ljudski stranki, so ti ustanovili svojo strokovno organizacijo, krščansko socialno delavstvo pa svojo stranko. Delavstvo nemške narodnosti ima svojo organizacijo s sedežem v Svitavy na češko-moravskih meji.

Naša organizacija, h kateri so priključeni tudi delavci in rudarji poljske narodnosti iz Šlezije, ima 20.000 članov. Mi pravimo, da je to malo, a želimo število zvišati. Imamo iste težave kakor Vi. Tisti, od katerega bi najbolj pričakovali podpore, nam ovira napredok. Na Slovaškem imajo socialdemokrati ca. 40.000 članov, toda med njimi so češki državni uradniki, finančarji, železničarji itd.

Na Slovaškem, ki ima okoli 3 milijone prebivalcev, je bilo februarja t. l. 144.000 nezaposlenih. Tu je zaposlenih Čehov okoli 250.000. Pravih Slovakov nimajo socialdemokrati več kakor mi. V prvi vrsti jim zvišujejo članstvo ljudje tuje narodnosti. Poleg tega imamo tukaj organizacije komunistov, agrarcev, različnih rumenih itd. Vsaka politična stranka si drži svojo strokovno organizacijo, da ima v njej svoj kader ljudi.

Nezavidljive razmure je imela Krščansko-socialna strokovna organizacija v Brnu (Curikove). Ti so se razšli, kakor že gori omenjeno, z lidaki (Šramek) leta 1929. Imeli so nepravilnosti priodeljevanju podpor nezaposlenim. Radi tega se je msgr. Šramek nad njimi maščeval s tem, da jim je odvzel državno podporo za nezaposlene. (Gotovo Vam je znano, da se pri nas dajejo podpore po tako zvanem gentškem sistemu, t. j. da država da podporo za nezaposlene strokovne organizacije.) Podobne nepravilnosti pri plačilu podpor – da so dajali več, kot je predpisano – so imele vse organizacije, tudi socialisti in komunisti, a tem se ni zgodilo nič. Tako se je ta organizacija naslonila na agrarce. Ostali so ji le najbolj zvesti. S pritožbo na najvišje sodišče je organizacija uspela in sedaj se organizacija zopet konsolidira in bo prišla do prejšnje moči in veljave. Da je v tem težavnem boju obstala, je bilo možno samo radi tega, ker ima močne gospodarske ustanove.

Vse organizacije polagajo tudi velik pomen na svoj tisk, tako izdajajo nemške organizacije zelo mnogo listov. Glasilo »Slovenského krščansko sociálneho odbovorového sdrúženia v Bratislavie« je teknik »Slovenský Robotník«.

Zanimiva ugotovitev

Pred kratkim je v tovarni Lavrič v Konjicah nastala spontana stavka delavstva, ki ni v skladu z uredbo o minimalnih mezdhah. »Delavska fronta«, ki je obenem službeno glasilo Zveze zdrženih delavcev, poroča:

Slov. Konjice. V usnjarni Jos. Lavrič v Slov. Konjicah je prišlo 12. maja do stavke. Podjetje zaposluje 200 delavcev, od katerih je 120 organiziranih pri ZZD. Podjetnik je odpustil 38 delavcev in je 17 takoj izplačal. Tovorno je zasedlo 40 neorganiziranih delavcev, katerim pošljila podjetje hrano v tovarno. Organizirani delavci, ki stavkajo zaradi slabih mez, so postavili stražo pred tovarno in ne pustijo nikogar ven in ne noter. Vršila so se že pogajanja za poravnavo, a so bila doslej brezuspešna zaradi nepočutljivosti podjetja.

Namščenec

Uredba o odpiranju in zapiranju trgovin

Kraljevska baska uprava je izdala uredbo o odpiranju in zapiranju trgovskih obratov in poslovalnic. To naredbo smo pričakovali že nekaj let ter je bila skrajna potreba, da je izšla. Dosedaj je bilo v tem oziru polno nejasnosti in samovoljnega postopanja. Uredbe same ne bomo ponavljali, ker jo je vsak naš nameščenec bral gotovo že v dnevnih časopisih. Danes bi dali k tej uredbi samo nekaj naših pribomb.

Stremljenje naš nameščencev je že od nekdaj, da se uvede v naše obrate osemurni delovni čas. To zahtevo naša organizacija stalno ponavlja in ne zamudi nobene prilike, da nanjo opozarja nerojajne činitelje. V tej naglici, s katero se vrši vse delo, je v 8 urah za nameščenca dovolj napetega dela, kar dovolj izčrpa ter že delo v tem roku skoraj prekoraci kapacitete nameščencev. Razumljivo, da nas toliko bolj uničuje delo preko 8 ur. To so že zdavnaj spoznali v drugih državah, kjer so pričeli uvajati 40-urni teden. Da je naša zahteva popolnoma utemeljena, je najboljši dokaz statistika invalidov pri Pokojninskem zavodu. Iz nje je namreč razvidno, da stopa največje število nameščencev predčasno v pokoj ravno radi življenj obolenj, ki so posledica preutrudljivega in predolgega delovnega roka. Izdana uredba v tem pogledu ne ustrezata našim željam, kajti še vedno dovoljuje 9 do 11-urni delovni čas, vkljub temu pa po-

odpraviti in je tudi čas od 8. do 10. ure, ki ga uvaja uredba za nedelje za podeželske poslovalnice, odveč. Podeželski trgovski pomočnik že itak dela dnevno najmanj 11 ur, potem pa ni prost niti ob nedeljah. Kupci bi se gotovo mogli navaditi, da si nabavijo svoje potrebštine med tednom in bi bile poslovalnice lahko ob nedeljah zaprite ves dan. Ni čuda tedaj, da sili podeželjan v mesto, kjer se nudi večji ugostnost in udobje kot na deželi.

Dobra je pa uredba glede praznovanja praznikov. Dosedaj je bilo pred vsakim praznikom bodisi zapovedanim ali nezavodenim polno ugibanja, ali se bo delalo ali ne, in polno instanc, ki so vsaka po svoje dajale odredbe. Naredba pa v tem oziru prinaša jasnost, ker pravi, da se morajo praznovati vsi katoliški prazniki. Više se vprašanje tvorijo zaenkrat še državni prazniki, ki bi jih tudi morala naredba določiti, kdaj naj se praznujejo in kako.

Uredba še vedno ni izpolnila naše vrčne želje glede popoldanskega sobotnega počitka, ki je zahtevača časa, ter bomo nameščenci napeli vse sile, da se tudi tu naša zahteva uveljavlji.

V splošnem smo z uredbo zadovoljni, ker uvaja jasnost. Kako se bo pa uredba izvajala, je pa drugo vprašanje. Že dosedanj delovni čas, ki je bil visoko odmerjen, so delodajalci kršili in podaljševali. Toliko bolj je pričakovati, da bodo delali to sedaj, ko je delovni čas nekoliko skraj-

Potrebnna beseda

Celje, 10. maja 1937.

V majski številki »Glasnika Presvetega Srca Jezusovega« je izšel pod naslovom »Pomočniki komunistov« članek, ki je za naš čas zelo pomemben in bi ga moralci čitati vsi katoličani. V članku govori, da imajo komunisti vse polno pomočnikov, ki jim njihovo satansko delo olajšujejo in jih pri razdiranju podpirajo. Te pomočnike najde komunizem tudi med katoličani, pa ne samo med tistimi, ki so se že zapisali komunizmu, ampak predvsem nje, ki se imajo za verne, a s svojim nekrščanskim mišljenjem in življenjem v resnici ubijajo in pripravljajo pot komunizmu.

Kateri so ti katoliški pomočniki in pionirji komunizma (tako piše »Glasnik«)? Oglejmo si jih in naštejmo jih.

»Katoliški« podjetniki in tovarnarji, trgovci itd., ki kljub svojemu krščansku svetovnemu nazoru mislijo in delajo nekrščansko ter v duhu poganskega kapitalizma skrbijo le za čim večji dobitek, pri tem pa zanemarjajo dušni in telesni blagor svojih nameščencev in delavcev. Nesocialno ravnanje gotovih katoliških krogov (tako z žalostjo ugotavlja sv. oče v najnovejši okrožnici zoper komunizem z dne 19. marca 1937) je pripomoglo k temu, da se je omajalo zaupanje delavcev v vero Jezusa Kristusa. Krivice silijo k odporu in v revolucion.

»Katoliški« oblastniki in predstojniki po javnih in zasebnih uradih, duhovni in svetni, ki enostavno uveljavljajo samo svojo višjo avtoritetno in pozabljajo ali nočejo biti svojim podrejenim kakor bratje v Kristusu in pred Bogom enaki.

Oblastva in ustanove po kraju s katoliškim prebivalstvom, kjer vlada beda in lakota, brezbrizno gledanje bede in z njo zdržane nenaravnosti je voda na mlin prekučuhov in brezbožnikov.

Katoličani, ki sami grešijo zoper pravne zakone, rušijo moralo.

Katoliški starci, ki svoje otroke (namesto da bi jih vzgajali za nadnaravne vrednote; za Boga, vero, ljubezen) vzgajajo za ljubezen do denarja, imenitnih služb in zemeljskih užitkov. To je vendar vera komunistov: »Iščite najprej zemeljsko kraljestvo.«

Potem škandali katoličanov na vodilnih mestih, ki dajejo slab zgled. Zaradi njih se v veri slabotni pohujšujejo in preklinjajo božje ime.

Katoličani se moramo boriti ne samo zoper zunanje sovražnike, ki so komunisti. Veliko večji in nevernejši sovražnik so sovražniki v zaledju, v samih katoliških vrstah, ki s svojim nekatoliškim mišljenjem in nekrščanskim življenjem pripravljajo sovražniku zmago znotraj obzidja.

Na te predvsem je mislil sv. oče, ki med zdravili in sredstvi zoper komunizem na prvem mestu zahteva duhovne obnove človeka, da ne bomo katoličani samo po besedah, ampak tudi v dejanju. Jezus Kristus je hudo obojjal golo zunanjost pobožnosti in zahteval, da Boga častimo v duhu in resnici. Če ne bomo v pravem času spremenili svojega mišljenja in storili pokore, bo treba delati veliko hujšo neprostovoljno pokoro v krvi in trpljenju.

Tako »Glasnik«. Kako resnične, trpečne in žalostne so gornje besede. Pa vendar tako potrebne. Pa mi je pri teh stavkih nekdo prislo vprašanje: »Kako bi naši prijatelji sprejeli te besede, da jih je napisal naš list? Ali: Da so te prepotrebne besede bile napisane pred leti v »Pravici« ali celo v »Ognju«? S kakšno odsodbo, velikim črkami in pripončbami bi jih opremil »spoklicni zbiratelj« od domov Pernišek v svoji »prepotrebni brošuri«. — Dkc.

Doma in po svetu

O kravilih dogodkih v Senju je bilo izdano naslednje uradno poročilo: »Danes 8. in 9. t. m. ob priliku prihoda hrvatskega pevskega društva »Trebević« v Senj se je vršila obenem tudi proslava dneva Matije Gubca in bratov Radičev. Navzočih je bilo več tisoč ljudi. — Po končani prireditvi je prišlo ob odhodu udeležencev iz Gospiča, ki so se peljali skozi mesto v odprttem kamijonu, do težkih izpadov in streljanja iz kamijona na organe žandarmerije, ki so bili na cesti. Sest oseb je bilo ubitih, šest pa ranjenih.

V južni Albaniji je izbruhnil upor pod vodstvom bivšega notranjega ministra Tota. Uporniki so zavzeli nekaj manjših mest in vasi, vendar so jih vladne čete pregnale in pobile, deloma pa so se porazgubili proti grški meji.

Imperialna konferenca se vrši sedaj v Londonu. Sodelujejo zastopniki vseh

držav in kolonij britanskega imperija. Vsi poudarjajo skupnost interesov in pripravljenost za medsebojno pomoč, če bi bili ti interesi v nevarnosti.

Znaten pomen pripisujejo sestanku nemškega vojn. ministra generala Blomberga z načelnikom francoskega generalnega štaba generalom Gamelinom. Strokovnjaka vojne umetnosti sta se pogovarjala čez eno uro. Po številnih konferencah v Londonu je nastalo spet upanje, da se bo posrečilo skleniti zapadno-evropski pakt med Nemčijo, Francijo in Anglijo brez sodelovanja Italije. Tako bi bil vsaj deloma zagotovljen Evropi neki mir, ki je sedaj stalno v večji ali manjši nevarnosti.

Nasprotje med Italijo in Anglijo je kljub znaniemu »gospospkemu« sporazumu še kar vedno bolj odprto in se je v vsej svoji globini pokazalo sedaj ob priliki

meni v tem oziru nekoliko izboljšanja, kajti uredba, ki je bila dosedaj v veljavi, je za malokateri obrat imela uveljavljen osemurni delovni čas, dočim ga nova naredba pozna saj za nekatere vrste obratov. Zelo nepravilnim pa smatramo v uredbi člen 2., ki dopušča za trgovine z mešanim blagom delovni čas 11 ur, dočim za vse druge poslovalnice po čl. 1. predpisuje 9-urni delovnik. Ne samo, da je 11-urni delovnik nesodoben in suženjski, dela uredba s tem krivico poslovalnicam, navedenim pod čl. 1., kajti trgovine z mešanim blagom prodajajo skoraj vse blago kot trgovine po čl. 1. Ker ima slednje krajši delovni čas, je jasno, da bodo delave na račun prvih. Sicer je la zadeva stvar gospodov delodajalcev, da jo uredijo, a smatramo le za potrebno, da na to napako uredbe opozorimo z zahtevo, da se tudi za trgovine z mešanim blagom odredi, če ne 8-urni, pa vsaj 9-urni delovnik. Najbolj pravilno bi bilo, da se kratkomalo za vse trgovske obrate odredi 8-urni delovnik in naj se ne dela od tega nikakih izjem razen gostilničarskih, pivskih, slastičarskih in mlekarških obratov. Priponmil bi še, da obstoji zakon o zaščiti delavcev, ki natanko odreja delovni čas za delavce kakor tudi za nameščence. Vendar si ne moremo predstavljati, kako naj nameščenci izpeljemo pravice, ki nam jih daje ta zakon, ako le-te niso v skladu z uredbo o odpiranju in zapiranju trgovin. Nameščenci si danes najbrže ne upajo zapustiti dela, predno ne zapre gospodar svoje poslovalnice, pa četudi bi imeli do tega pravico po zakonu. Gospodar pa tudi ne bo hotel preje zapreti poslovalnice kakor ob času, ki ga mu dovoljuje uredba, ki je sedaj izšla.

Zasluga nameščenskih organizacij je, da so izposlovale, da se glede nedeljskega počinka, ki je uveden dosedaj za Ljubljano, Celje in Maribor, priključijo sedaj še naslednji kraji: Ptuj, Trbovlje, Jesenice, Brežice, Sevnica in Kranj. Naša zahteva sicer ni v celoti izpolnjena, ker manjka v tej odredbi še več podeželskih krajev, za katere smo to zahtevali, upamo pa, da bomo svojo zahtevo s časom še uveljavili. Nedeljsko delo bi se naj poskušalo sploh

šan. Da se to ne bode dogajalo, je pa dolžnost oblasti, ki je uredbo o odpiranju in zapiranju poslovalnic izdala, da to preči, sicer uredba za nas nameščence ne bo imela nobenega pomena.

Povišanje plač se nadaljuje — ne pri nas — pač pa v deželi demokracije — Angliji. Začelo se je v letu 1934 in traja še vedno, na veliko veselje angleških nameščencev. V preteklem letu je bil tudi izdan zakon, ki praktično omogoča izvrševanje zapovedi »Posvečuj praznik«. Vse trgovine morajo biti v nedeljo ves dan zaprte. Edino izjemo tvorijo gostilne, slastičarne, mlečne pivnice, trafičke in prodajalne avtomobilskih delov. Velike skrbi pa dela ministru za delo velikansko število mladoletnih nameščencev, ki znaša 448 tisoč, kar je petina vseh nameščencev.

Jože Gostinčar:

Še neka o dr. Jan. Ev. Kreku

Ko je prenehal izhajati »Glasnik« in ga je nadomestila »Naša moč«, je sodeloval v vseh socialnih vprašanjih v tem listu. O kmečkih zadevah je pisal v »Dolomljubu« uvodne članke, seveda brez označbe pisca. Ti članki so dali temu listu veliko vrednost in ugled. Veliko je napisal tudi za »Slovenca«. Napisal je knjigo »Socializem«, v kateri razlagal socialno gibanje in mišljenje, posebno raznih dob zadnjega poldrugega stoletja. Ta knjiga ima kot zgodovinska in nazorna stalno vrednost. »Crne bukve kmečkega stanu« pa predstavlja zrcalo kmečkega gibanja in delovanja ter kmečke revščine, blagostanja in življenja. Ugotovitev o kmečki mizeriji in kmečkem kapitalizmu so podkrepljene z številnimi podatki raznih držav v svetu. Pisal je tudi učene razprave v raznih leposlovnih listih kršč. nazorov. Bil je tudi pesnik. Izumil in napisal je že zgoraj označeno delavsko himno, katera naj bi delavce bordila k tesni skupnosti v združenju pod praporom kršč. soc. smernic. Škoda, da ta himna pri nas še sedaj ni himna, ki se poje ob vsaki priliki. Poleg delavске himne je objavil še tudi več drugih lepih in značajnih pesnitev.

19. Krek organizator. Nazor, da se dajo večje stvari izvesti le z združenimi silami, je Kreka napotil, da je najprej poskušal s združevanjem ali organiziranjem posameznih stanov. Začel je pri delavcih, ker so bili ti najbolj potrebeni dobri organizatorji. Po njegovem nasvetu so začele kliči in rasti razne zadruge; posebno posojilnice in hraničnice, dalje

razna izobraževalna društva in zveze društev. Vsa krajevna društva in zadruge naj bi v posameznih krajih vršila kršč. soc. naloge, zveze pa naj bi skrbele za skupno delo in red v organizacijah. Po Krekovem nasvetu je ustanovila tedanja »Kršč. soc. zvezca« tudi »Orlovske odseke«, v katerega so šli najprvo mladi dijaki, v svrhu telesnega - vežbanja ali telovadbe. Toda kmalu se je ustanovilo samostojno telovadno društvo »Orel«. O tej organizaciji je imel Krek mnenje, da bo najboljša pospeševateljica kršč. soc. misli med Slovenci. Toda tukaj se je tudi Krek zmotil. V društvo so se vrnili razni ljudje, ki so mislili, da je društvo le zaradi njih. Preveč jih je bilo, ki bi bili radi »generaliz« z vsemičjo in samovoljo. Začeli so se notranji prepriki v borbe, pri katerih se je pozabilo na društveno nalogu in namen. Krek je gledal v stanovske organizirane narodne, ki se sporazumila medsebojno potom organizacij, poročilo za gospodarski in kulturni napredok vseh slovenskih stanov. Zalibog, da je ostala od vsega napora in dela, ki je bilo potrebeno za idejo kršč. socializma, samo »Južnoslovenska strokovna zvezca«, ki združuje naše kršč. delavstvo, v borbi za zboljševanje delavskih razmer. Vsi drugi so zapustili pot in načela dr. Kreka, zato pa tudi stalno propadajo in gredo v ozračje pozabljenje preteklosti. Dr. Krek pri vsem svojem delu ni nikdar iskal »samega sebe«. Ako je politično stopil na lestvici višje, je bila to v resnici volja naroda. Krek si je s svojim delom na organizaciji in pouku ljudstva pridobil toliko zaupanja in privlačnosti, da v ta namen ni potreboval nobene hvale in priznanja.

20. Krek politik. Krek je smatral politiko za neko potrebno vlačugo, v katere službi se pokvari in pada marsikak velik

nem gibanju vendarle velika razlika. Spoznali pa bodo tudi, da se delavsko gibanje ne vodi od zgoraj navzdol, kar je pa še najbolj značilno, da se z uredbami, katerih vneti zagovorniki so ravno zeleni, ne da reševati delavsko vprašanje. Uverjeni smo, da se onim, ki so odgovorni za to stavko z ozirom na neizkušenost v delavskem pokretu, zlasti ker so v prvi takih borbi, ne bo zaradi prestopka uredbe ničesar žalega storilo. Naša iskrena želja je, da bi delavstvo s svojo upravičeno borbo tudi zmagal.

Križi in težave tobačnega delavstva

Pod gorenjem naslovom je prinesla »Delavska fronta« z dne 8. maja notico, ki se glasi:

»Razmere, v katerih živi tobačno delavstvo v Ljubljani, so res škandalozne. Delavstvo se samo priganja k delu, da bi se mu pa to delo tudi pošteno plačalo, zato pa gospodje pri upravi monopolov nočejo nič slišati. Kljub vsem prošnjam delavstva pri upravi monopolova, naj se nas že gospodje vendar enkrat usmilijo, pa zadenejo vse prošnje na gluha ušesa. Naj bi isti sami enkrat poskusili, kako se da živeti s 500 do 700 Din mesečno, pa bi takoj videli, kako mora delavstvo stradati. Saj to je res prava sramota, da to delavstvo, ki s svojim zvestim in poštenim delom prinaša državi tako velike milijardne dobičke, samo pa mora stradati in je res pravi čudež, da še stoji na nogah in da more sploh še delati. Saj se godi vsakemu beraču bolje, kakor pa tobačnemu delavstvu v Ljubljani. Nešteto obljud je že dobilo delavstvo od uprave, a vse so ostale samo oblube. Gospodje! Pokažite vaše tako usmiljeno srce za delavstvo tudi v dejanju, ne samo z oblubami na papirju! Vse delavstvo si lahko pribori svoje pravice, samo tobačno delavstvo je tako nesrečno, da se istega pita samo z oblubami. Zato, gospodje, zganite se in uslišite naše prošnje in dajte, da pade tudi za nas uboge tobačne delavce vsaj mala drobtinica z vaše bogato preobložene mize! Obenem ponovno prosimo vse slovenske gg. ministre, senatorje in poslance, naj se tudi oni z vso svojo avtoriteto zavzamejo za nas posebno sedaj, ko se cene živiljenjskim potrebščinam vsak dan višajo. Torej gospodje, uslišite naše prošnje in delavstvo vam bo iz srca hvaležno.«

Kaj naj reče zavedno tobačno delavstvo na tako jadikovanje? Prava delavska strokovna organizacija mora vedno stati na stališču delavskih pravic, ne pa miloščine, ki bi padale s kake preobložene mize. Drobtinice naj bodo za one, ki ne

kronanskih svečanosti. Izmed vseh držav na svetu edinole Italija ni bila zastopana. Angleži hočejo za vsako ceno obdržati gospodstvo na Sredozemskem morju, ki se je z italijansko osvojitvijo Abesinije zamajalo. To je eden izmed tistih skupnih interesov vseh držav britanskega imperija, za katere so te države pripravljene poseči tudi po orožju in se boriti v kateremkoli delu sveta. Zato bo morala Italija zelo previdno voditi svojo novo imperialno politiko, da ne bo razdražila britanskega leva, cigar močna šapa že več kot eno stoletje mirno počiva v Sredozemlju.

Italija se po besedah samega Mussolinija ne more priključiti Franciji, Angliji in Ameriki za gospodarsko sodelovanje, ki ga hočejo te države. Italija gre odločno za tem, da bo njeno gospodarstvo zlasti v pogledu surovin kolikor mogoče neodvisno od drugih držav. Podob v Abesinijo je razločno pokazal, kakšne nevarnosti pretijo na inozemstvo navezani Italiji v primeru kakega vojnega zapleta. Vedno pa je treba biti pripravljen na vse, je dejal Mussolini.

11 milijard in 350 milijonov lir je veljala Italijo abesinska vojna po uradnih podatkih.

MALI OGLASI

Po nizki ceni

in v veliki izbiri dobite raznovrstno manufakturno, galanterijsko in špererijsko blago pri Rudolfu Kolarju, Brezovica — Dragomer.

Tov. Eržen V. iz Hrastnika proda dobro ohranjen šotor za taborjenje. Ako bi si katera skupina želela sedaj za letna taborjenja nabaviti šotor, se ji nudi ugodna prilika za nakup. Za nadaljnje informacije se je obrniti na upravo »Del. Pravice«, Ljubljana, Miklošičeva c. 22/I.

Delavska pravica

Izhaja vsak četrtek popoldne, v služaju pravnika dan prej. Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22/I. • Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. • Oglesi, reklamacije in naročnine na upravo: Miklošičeva cesta 22/I. • Oglesi po koniku • Telefon 2265. • Številka čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka Din 1— • Cena: za 1 mesec Din 4—, za četrt leta Din 10—, za pol leta Din 20—, za celo leto Din 40—; za inozemstvo stane mesečno Din 7—.

Urejuje in za uredništvo odgovarja Lombardo Peter. • Izdaja za konzorcij Delavske Pravice: S. Žumer. • Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč

delajo ali ne morejo delati, oziroma nočejo delati. Kaj pa dela Zveza združenih delavcev v tobačni tovarni? Kje so sedaj tisti, ki so razbili »Strokovno zvezo tobačnega delavstva«? Kje sladke oblube onih širokoustnežev, ki so vpili, da je edino Zveza združenih delavcev zmožna izboljšati položaj tobačnega delavstva. Zakaj ne povedo ti prijatelji delavstva, da je izboljšanje položaja tobačnega delavstva tudi v rokah vlade, ne pa samo uprave državnih monopolov. Ce so sedaj ti prijatelji delavstva razočarani nad svojim delom in nad onimi, na katere so se sklicevali, potem bi morali pač vedeti vsaj to, da tako jadikovanje ni v skladu s papeževimi okrožnicami, ki nikjer ne gorovijo o miloščini delavca, pač pa o pravici. Torej, gospodje okoli Zveze združenih delavcev v tobačni tovarni, uslišite prošnjo zavednega tobačnega delavstva in likvidirajte svojo organizacijo, za kar vam bo delavstvo še najbolj hvaležno.

Okrožna prireditev KDM v Radomljah, katera bi se imela vršiti 23. I. m., je vsled tehničnih težkoč preložena na nedeljo, dne 6. junija, v istem času in z istim sporedom. Okrožni odbor KDM.

»Delavska« organizacija. V ZZD, v kateri je teklo zadnje čase vse lepo vsaj na zunaj, je nenadoma začelo pokati. Prav močno je počilo na občnem zboru 9. maja, poka pa še vedno naprej. Desnica, ki je pričela na občnem zboru korajno boj za zmago nad »strokovničarji«, je nadaljevala in nadaljuje s tem bojem. Delegati z občnega zebra so pravili, da bo še naprej ostalo staro vodstvo ZZD s Kučevico na čelu. Pa se njihova napoved ni uresničila. Desnica je namreč pod vodstvom bivšega kršč. socialista Prežla privlekla na seji na dan vse kanone in je tudi zmagala. Predsednik je postal nadležni Prežel F., uradnik Okrožnega urada, drugo pa je baje ostalo pri starem. Tako se je znebila reakcijonarna struža Kučevice, ki je hotel voditi organizacijo kolikor toliko v delavski smeri. Te nevarnosti je sedaj konec, ker stoji na čelu ZZD njen soustanovitelj Prežel, ki je velik in odločen nasprotnik kakršnegakoli zbljanja z JSZ.

Zanimiv seznam predavateljev na tečaju ZZD. V dneh od 6. do 8. maja 1937 v zvezi z občnim zborom organizacije je ZZD priredila tečaj za svoje delegate v Ljubljani. Ob tej priliki je ta organizacija uživala tudi ugodnost polovične voznine na železnici, za kar je JSZ že večkrat

To in ono

zastonj zaprosila. Na tem tečaju so predaval najrazličnejši govorniki, ki so včinoma bivši člani JSZ, torej ljudje, kateri naši člani prav dobro poznajo. — Predaval so: Valant Milan, Jože Langus, Baš Jože, Smers Rudolf, Avgust Cviklji, Anton Komljanec, Franc Mihelčič, Franc Prežel, tajnik JRZ Matej Tomazin, Franc Kukovica, dr. Viktor Korošec, dr. Ivan Ahčin, Ivan Premerl, Veneslav Grebenšček, Andrej Križman, kapelan z Jesenic, sodnik I. Tome iz Kamnika, Albin Gaser, France Pernišek (pisatelj brošure »Zakaj nismo krščanski socialisti«) in Joško Godina, misijonar iz Grobelj pri Domžalah. Seznam teh govornikov nam dokazuje, da so morala biti predavanja strogo skrovna in čisto stvarna. Ali se je na tečaju kaj govorilo o izvedbi znanega celjskega sporazuma in o enotnosti katoliškega delavstva, nam žalibog ni znano, čeprav so med imeni govornikov tudi ljudje, ki so se zadnje leto »zelci« trudili za »odkritosrčen« sporazum med ZZD in JSZ.

»Krištof naš vodja«, članek tovariša P. J. Serrarensa, tajnika naše mednarodne strok. organizacije, prinaša predavatelja »Del. Fronta« na uvodnem mestu. Ker »Delavska Fronta« ne prima vira, kje je posnela ta uvodnik, bi marsikdo morda mislil, da ga je tov. Serraren našel na »Delavsko Fronto«. Temu pa ni tako. Članek je prepisani iz revije mednarodne zveze krščanskih strokovnih organizacij »Die Christliche Gewerkschafts Internationales«, št. 1, za januar 1937. — Prav tako smo obvezeni, da so »Zdrženje« poslali naši internacionali obe njihovi brošuri, ki sta izšli izpod peres govoroda Valanta in g. Perniška. S tem hočemo ti gospodje oblatiti JSZ tudi pri internacionali, kjer pa ne bodo imeli nobenega uspeha, saj tov. Serraren prav dobro pozna položaj JSZ. Brošuri je tovariš Serraren dal v prestavo na holandski jezik, da bo potem lahko točno spoznal te zapisanke.

Dobrova. Mestna mitnina je danes tako krivčeno odmerjena, da se že resno vprašujejo ljudje, katerim je skrb za predmestnega človeka in kmeta še resnični cilj, kje je meja in kdaj bodo mestni očetje prenehali navajati in izmogavati kmečke in delavskie sloje. Ni to rečeno preveč, saj so nam krivčnost mitnice, kakor je danes, priznali že gg. ministri in drugi merodajni činitelji. Nikamor pa se zadeva ne premakne iz mrte točke, tako tožijo tudi oni okrog Kmečke zveze. Poglejmo raje resnici v oči in priznajmo, da oni »tihotapeci« z žganjem zaslužijo samo toliko, da imajo komaj za sol in vžigalice in da so ravno ti navadno družinski očetje, ki komaj vzdržujejo svoje domače. Uredi naj se že enkrat vprašanje mitnice tako, da ne bodo ljudje godrnjali.

KNJIGOTISK — BAKROTISK — KLISARNA
LITOGRAFIJA — KAMENOTISK — OFFSETISK

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

LJUBLJANA, KOPITARJEVA ULICA 6

ILUSTRACIJE IN KLISEJI DAJO REKLAMI
SELE PRAVO LICE — ZA REKLAMO V VI-
SOKIH NAKLADAH UVĀZUJTE OFFSET-
TISK, KI JE DANES LE NAJCENEJSI!

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley

Poslovenil Radej Ciril

Očka, počakaj, da zlezem na tla! je urno zahepatal. Začel se je zvijati, da bi se skobacial očetu s hrbita. »Sam hočem hoditi,« je zatrdiril. Zlezel je na tla, pri tem ga je podpirala trdna roka. Ivan se je nasmehnil sam pri sebi. Vedel je, da bi dečka sprelela groza, ko bi začeli otroci klicati za njim: »Ho, ho! Glejte ga, Jankca, ata ga mora še nositi!« Toda otroci ga niso zapazili. Molčeč je šel mimo njih in upiral oči naravnost v tla.

Deset minut čez sedem jih je pozdravila žena, ko sta stopila v kuhinjo. Nestrpno ju je pričakovala. »Morali bomo takoj na avtobus, če hočemo še nocoj kaj nakupiti.« Odstavila je kotlič s plinske pečice in nalila vrele vode v čajni lonec.

Jaz sem že pred dvema urama popila čaj. Nespatmetno bi bilo zdaj kuhati čaj. Mož in deček sta pohlevno sedla za mizo. »Vzemita si malo redkvic, kruha in masla pa ajmo v mesto! Ko prideš nazaj, dobosta dobro večerjo.« Pazljivo je pogledala dečko, obleko, njegove roke, obraz in kolena. Obrnila se je k možu in dejala: »Kaj si pa delal, da nisi pazil nanj? Ves je umazan in blaten, ta pacek! Saj tak nikamor ne more z nama. Pojd in se umij, preden sedeš za mizo!« Janko je brž vstal in stopil k školjki. »Jaz ga umijem, ti pa nalij čaja!« je dejala žena. Ivan je takoj vstal in prikel za čajni lonec. »Pacek ti mali!« je oštevala mati Janka.

Avtobus je prišel ob pol osmih. Mož in žena z otrokom sta vstopila pred zadrugo. Istočasno so vstopile tudi tri ženske, katerih može so bili brez posla. Bile so rečno oblecene. Na obrazu jim je bila zapisana hladna brezčutnost do vsega na svetu. Pri vsem

tem pa so bile videti še dosti junaške. Vedle so se, skoraj bi rekeli, izzivalno. Pomaknilo so se proti zadnjemu koncu avtobusa. Tam je stala že druga ženska srednjih let, po zunanjosti podobna prvim trem. Ko so prišle nove potnike, se je odmaknila in napravila prostor novodošlim. Ko je avtobus potegnil, so vse popadale na svoje sedeže.

»Kaj se pa igračka?« je zaklicala ena izmed žensk. »Še pobili se bomo!« In je sedla poleg ženske srednjih let. »No, kako je z Vami, gospa?« jo je pobrala glasno. Bila je krepka žena in tak je bil tudi njen glas.

»Ah, po starem. Prej slabo kot dobro,« je togo vdano odgovorila. »In ti?«

»Jaz sem že vsega sita,« je odgovorila na glas. »Moj stari me bo spravil v grob. Kako ne? Že dve leti je brez dela. Vso noč poseda v krčmi in čaka, da mu kdo kaj plača. Podnevi ni nič bolje. Kjer ga ne rabijo, tam gotovo naletiš nanj. Neznosno! Prej bo v grobu, nego dobode delo.«

»Moj ni dosti boljši,« je dejala gospa Cullen-ova. »Razumeva pa se le. Rad mi včasih kaj pomore. Letos sva se samo enkrat hudo sporekla. Tu je za hip premlknila in začela tipati po žepu. »Nekaterim se ne godi tako hudo. Danes popoldne sem videla gospodično Frostovo, če se ne motim. Kakšna je bila! Vsa načičkana od nog do glave! Takšna je šla po cesti. Čudno! Frost nima dela, ne dobiva podpore iz sklada za brezposelne, pa se vendar nosijo tako gospodsko. Potem je pristavila z nižjim glasom: »Po mojem mnenju imeti nekaj prištedenega. Sicer bi si kaj takega ne mogli privoščiti. Za druge otroke ne skrbi, le ona dobi vse, kar si zaželi.«

»Ber!« je vzkliknila druga ženska surovo cinično. Očividno jo je grizla zavist ne samo proti ženi Frostovi, marveč tudi proti Frostu samemu kot zakonskemu možu. »Saj tudi dvakrat obrne vsak belič, preden ga dá iz rok.« Tedaj ji je zavist sama po sebi prekipela na dan. »Ko bi moj stari delal tako!«